

به نام خدا

دوره کیفیت نرم افزار

موضوع جلسه : آزمون واحد (Unit Testing)

مهدی نیک نژاد

سرفصل ها :

- Test
- Unit Test
- Junit
- Exercise

فهرست مطالب

2	اهمیت آزمون واحد :
2	تست نرم افزار :
2	ابعاد آزمون نرم افزار :
3	معنای آزمون واحد :
4	روش سنتی آزمون واحد :
5	ویژگی های آزمون واحد :
5	آشنایی با Junit :
7	اجرای آزمون واحد :
8	نمونه آزمون یا test case :
8	مجموعه Junit Assertions :
9	سایر امکانات Junit :
12	مزایای آزمون واحد :
12	زمان تولید آزمون واحد :
12	کیفیت آزمون های واحد :
13	ویژگی آزمون های خوب :
13	برنامه نویسی مبتنی بر تست (TDD) :

- 15 بررسی چند مثال :
19 جمع بندی :

اهمیت آزمون واحد :

نرم افزار هم یک محصول است و باید قبل از ارایه به مشتری تست شود . پس کنترل کیفیت و تضمین کیفیت در صنایع مختلف از جمله حوزه نرم افزار مهم هستند . پس نرم افزاری که هنوز تست نشده است هنوز تکمیل نشده است .

ویژگی های نرم افزار خوب :

- عملکرد صحیح : منطبق با طراحی و نیازمندی های کاربر Functional Requirements
- ویژگی های کیفی (غیر عملکردی) : کارایی ، استفاده بهینه از منابع ، سرعت مناسب و امنیت و nonfunctional Requirements

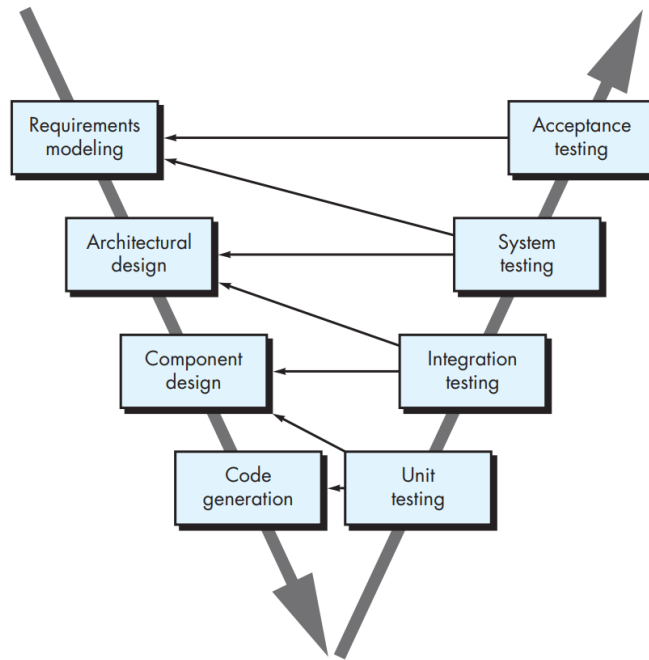
تست نرم افزار :

فرآیندی که در طی آن ویژگی های نرم افزار را تست میکنیم .یعنی مثلا چندین نوع تست داریم :

- تست کارایی
- تست سرعت
- تست امنیت
-

ابعاد آزمون نرم افزار :

- سطح آزمون : در چه حدی نرم افزار را تست میکنیم ؟
طبق نمودار v-Model داریم :
 - Acceptance Test : تست کردن نرم افزار بعد از deploy مطابق با سناریو های کاربر
 - System Test : تست کردن کل نرم افزار
 - Integration Test : تست کردن چند بخش یکپارچه / ببینیم چند بخش در کنار هم کار میکنند ؟
 - Unit Test : تست کردن یک مولفه کوچک به طور مستقل

• نوع آزمون : functional یا non-functional ؟

• روش آزمون :

- white box : در تست کردن جزئیات پیاده سازی را هم در نظر بگیریم
- black box : در این روش تست ، به پیاده سازی کاری نداریم و فقط به ورودی و خروجی کار داریم و آنها را فقط تست میکنیم .

• شکل آزمون : دستی یا خودکار manual or automatic ؟

- آزمونگر کیست ؟ خود برنامه نویس یا کاربر یا ...

در اینجا فقط unit test را بررسی میکنیم .

انواع مختلف تستی که گفتیم در طول عمر یک پروژه انجام میشوند . برخی با دخالت مشتری (stackholder) و برخی توسط تیم QC یا کنترل کیفیت . اما آزمون واحد یا unit Test توسط خود برنامه نویس انجام میشود و وظیفه او میباشد .

معنای آزمون واحد :

تست کردن بخش کوچکی از یک برنامه مثلا یک متد یا یک کلاس مستقل از وابستگی های آن

حالا باید بررسی کنیم که عملکردش صحیح هست یا خیر . یعنی به ازای ورودی های مختلف ، خروجی های مناسب تولید میکند یا خیر ؟

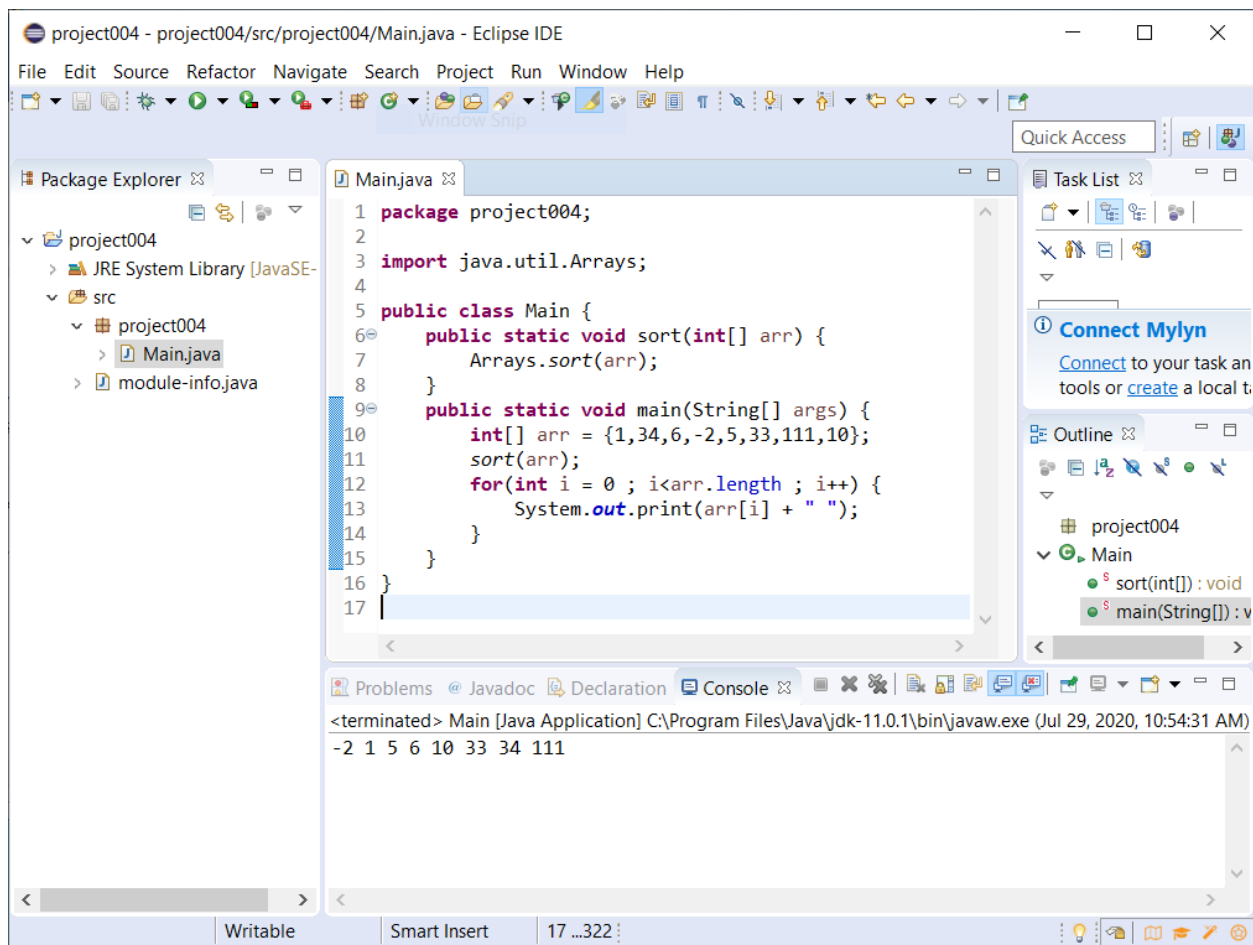
تاکید میکنیم که هر بخش را جداگانه تست میکنیم .

مثال : تست کردن هر قطعه خودرو قبل از اسمبل کردن کل آن

روش سنتی آزمون واحد :

فرض : می‌خواهیم یک متد `sort` که نوشتیم را تست کنیم . خب در این روش سنتی یک متد `main` مینویسیم . و چند حالت مختلف را به عنوان ورودی به ایت متد می‌دهیم و بعد نتایج را چاپ می‌کنیم و آنها را به صورت چشمی و دستی بررسی می‌کنیم و بعد کد های تست شده را `comment` می‌کنیم . و سراغ ادامه کار می‌رویم .

به متن اصلی برنامه `Business code` می‌گویند مثلاً متد `sort` و کد هایی که برای آزمایش نوشته میشوند را `Test code` می‌گویند .
مثال :

اما اشکال کجاست؟

- تست ها را داریم دور میریزیم در حالیکه میشود از آنها استفاده مجدد `reuse` کرد .
- در هر لحظه دارد یک تست فقط انجام میشود .
- برنامه نویس به صورت دستی دارد تست ها را اجرا میکند .
- برنامه نویس باید شخصا تست ها را بررسی کند و اتوماتیک نیست .

پس :

ویژگی های آزمون واحد :

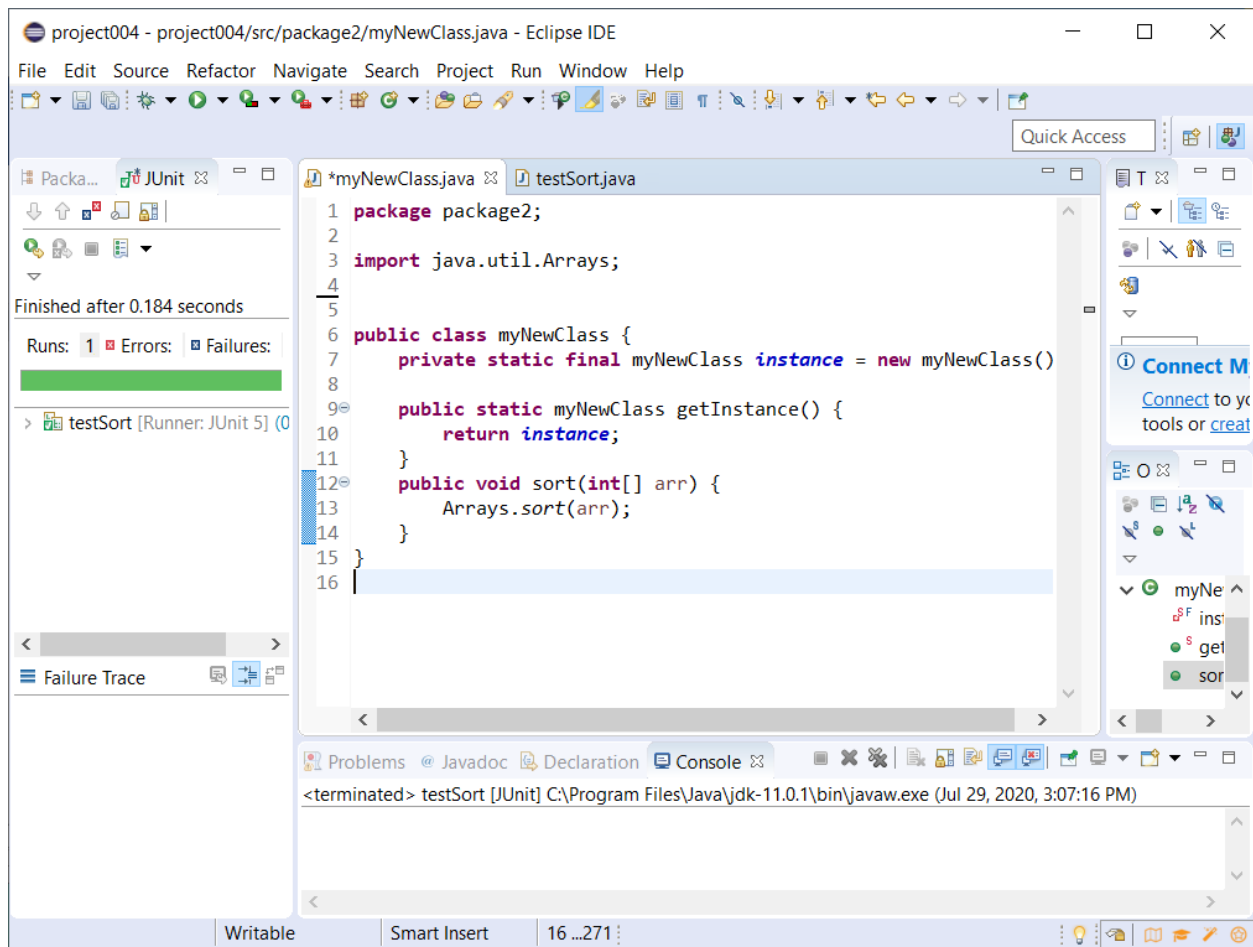
- اجرای خودکار
- مشخص شدن نتیجه به صورت خودکار
- قابل تکرار reuse
- روش آزمون : white box . چون وارد جزئیات پیاده سازی میشویم .
- نوع آزمون : معمولا صحت عملکرد را تست میکنیم و functional هست .
- توسط خود برنامه نویس هم باید حتما تست شود .

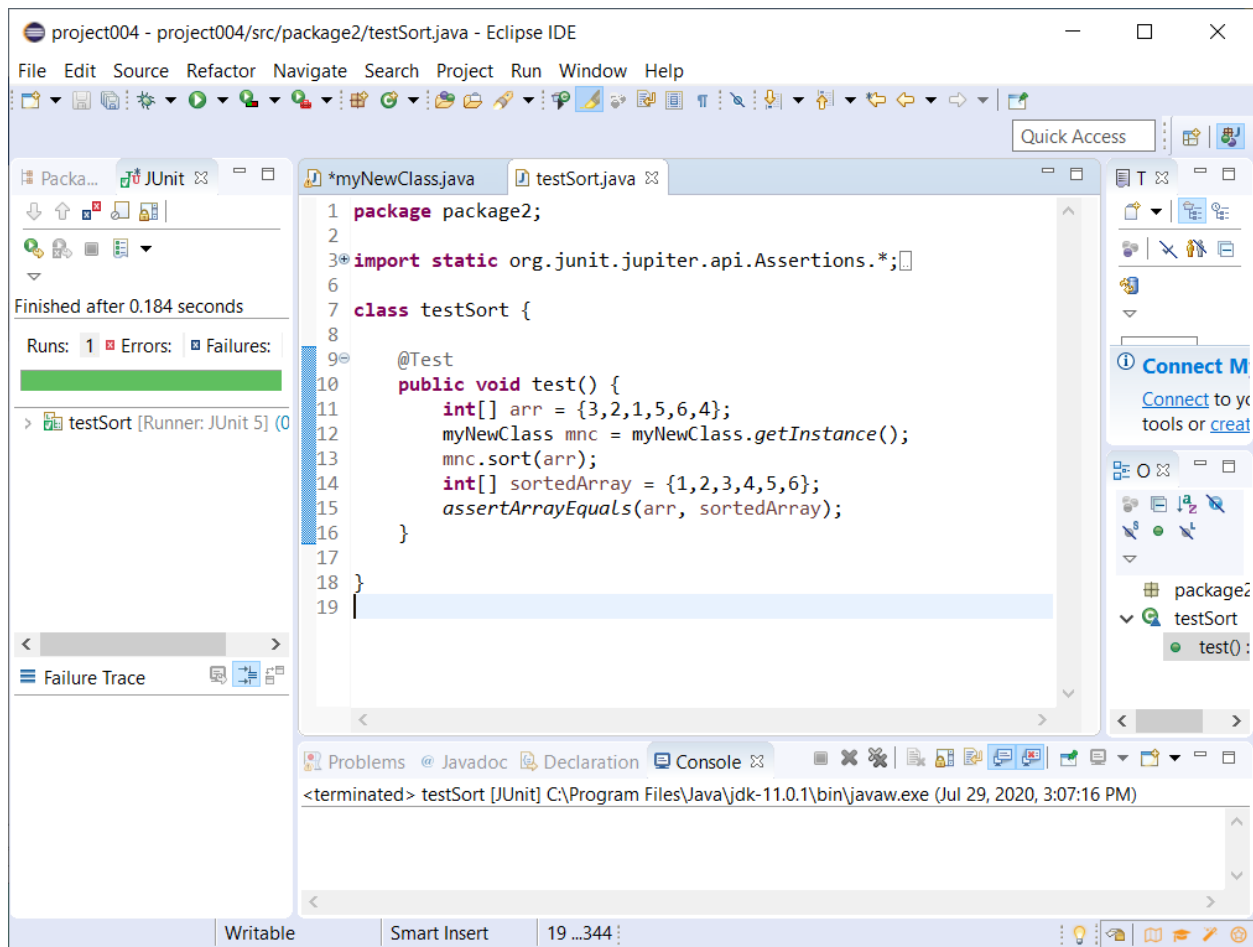
فریمورک هایی برای آزمون واحد داریم که نام مجموعه کلی آنها XUnit هست . برای مثال :

- cppUnit برای زبان cpp
- Junit برای زبان Java

آشنایی با Junit :

اولین نمونه تست : (test case)

در اینجا به 2 مورد برخورد کردیم :

- annotation @Test
 - assertEquals method : برابری 2 تا آرایه پاس داده شده به آنرا چک میکند .
- بعد از این اجرای تست ، یک نوار سبز رنگ پدید می آید .

اجرای آزمون واحد :

- test case ها متد main ندارند و به کمک Test Runner ها اجرا میشوند .
- تست رانرها از طریق خود IDE ها و یا Maven اجرا میشوند .
- هر متد تست ، توسط annotation @Test مشخص میشود .
- به هر متد تست ، یک test case میگویند .
- موفقیت آمیز بودن یا نبودن تست باید به صورت خودکار با استفاده از assert ها (ادعا ها) انجام شود . نه به صورت چاپ کردن با println

نمونه آزمون یا test case :

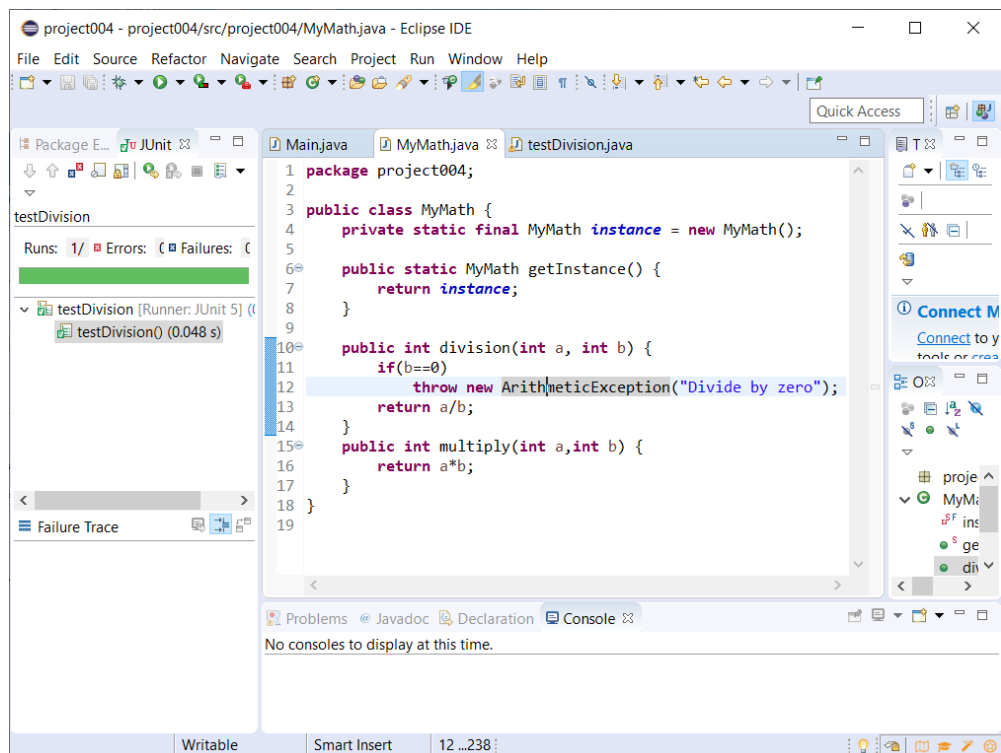
اجزای یک test case :

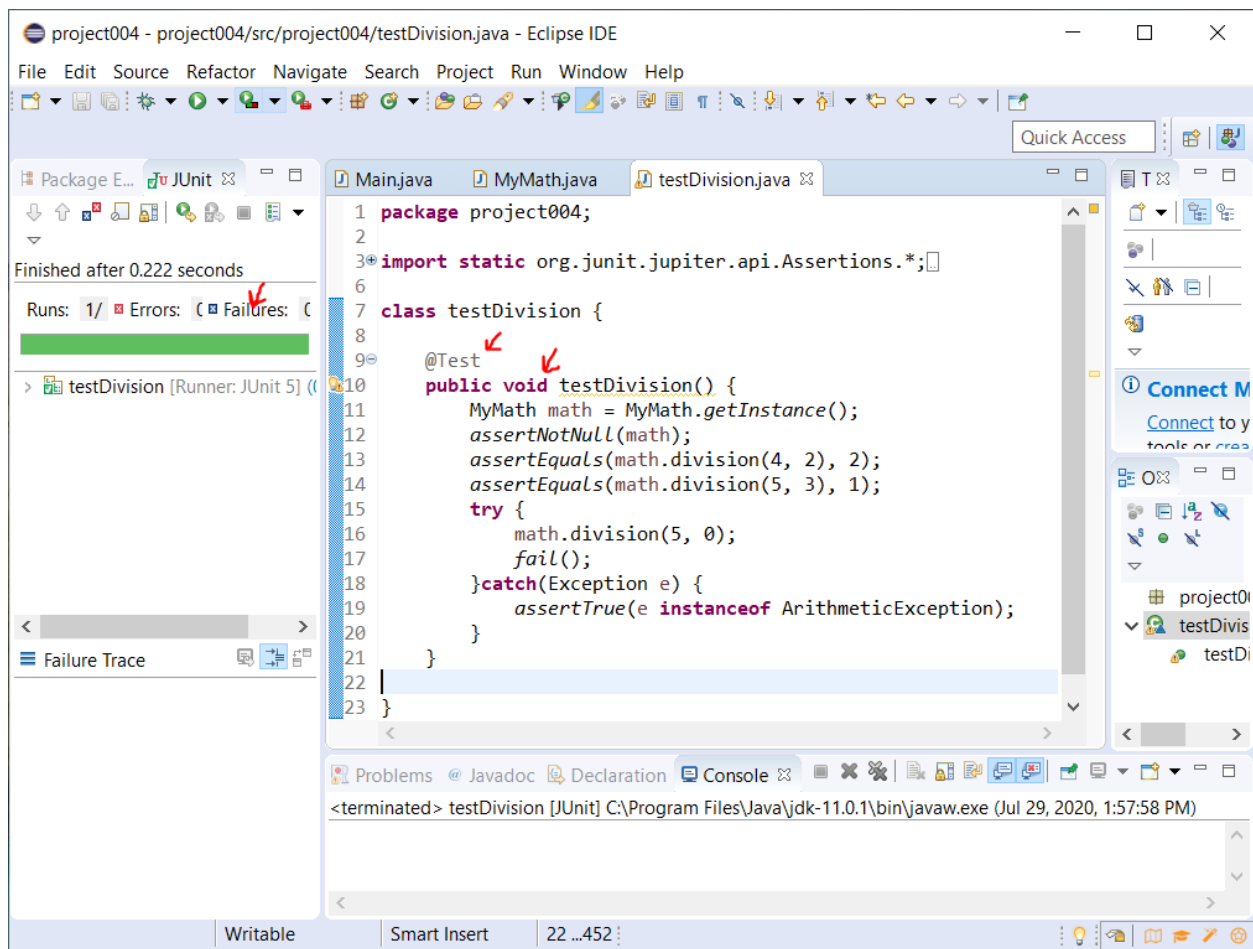
- یک ورودی test data مثل همان آرایه ای که مشخص کردیم .
- یک خروجی expected result (خروجی مورد انتظار) مثل همان آرایه دیگری مشخص کردیم .
- فراخوانی متد تست با ورودی
- تطبیق خروجی مورد انتظار با خروجی تولید شده توسط متد تست با استفاده از assertion ها
- اگر اجرای تست موفقیت آمیز باشد ، میگوییم که تست pass شده است و اگر نه میگوییم که تست fail شده است .

مجموعه Junit Assertions :

- `assertNull(x)` : چک میکند که `x` حتما مقدار Null داشته باشد
- `assertNotNull(x)` : برعکس بالایی
- `assertTrue(Boolean x)` : چک میکند که پارامتر `x` ، True باشد .
- `assertFalse(x)` : برعکس بالایی
- `assertEquals(x,y)` : چک میکند که `x` و `y` با هم برابر باشند . به معنای `x.equals(y)`
- `assertSame(x,y)` : مثل بالایی برابری را چک میکند اما به معنای `x == y`
- `fail()` : اگر اجرای تست به این متد برسد ، آن تست کیس fail میشود . در واقع وقتی از این استفاده میکنیم که نمیخواهیم برنامه به اینجا برسد .

مثال :

توجه : حتماً “void” را بگذارید چرا که مهم بود و در غیر آن صورت کد تست اجرا نمیشد . در واقع باید متد باشد نه کانستراکتر .
اولین پارامتر در assertEquals ، همانی است که میخواهیم تست کنیم (expected) و دومی هم مقداری است که بدست می آید (actual) .

توجه : به math.divison(5,0) توجه کنید . توقع داریم که این متد یک Exception پرتاب کند و یعنی نباید به هط بعدی اش برسیم لذا fail() را گذاشتیم . در داخل catch هم Exception را گذاشتیم . پس انتظار داشتیم که اینجا Exception ای که پرتاب میشود از جنس (instanceof) Arethmetic باشد .

سایر امکانات Junit :

- متد setup که با @Before مشخص میشود :
 - قبل از هر متد تست اجرا میشود
 - مسیپول کارهایی قبل از اجرای تست . مثلاً : اتصال به دیتابیس ، باز کردن فایل ، مقداردهی به فیلدها و ...
 - توجه : @BeforeClass هم داریم که کلاً 1 بار قبل از همه تست ها اجرا میشود . در صورتی که @Before قبل از هر تستی اجرا میشود .

- متد teardown که با **@After** مشخص میشود :
 - بعد از هر متد تست اجرا میشود
 - مناسب کارهایی مثل : بستن فایل ، بستن دیتابیس و
 - توجه کنید که **@AfterClass** هم داریم که 1 بار بعد از همه تست ها اجرا میشود .

مثال دیتابیس :

- محل ذخیره همان **storage** است که اطلاعات در آن ذخیره میشود .
- **setStorage()** هم برای ذخیره است .
- یکبار برای همه تست ها قبل از اجرا فضا ها را میگیریم با **@BeforeClass**
- و یکبار هم برای همه تست ها بعد از اجرا فضا ها را پس میدهم با **@AfterClass**
- قبل از هر تستی دیتابیس را باز میکنیم با **@Before**
- و بعد از هر تستی هم دیتابیس را میندیم با **@After**

دوره کیفیت نرم افزار

موضوع درس:

Unit Testing

(آزمون واحد)

مسعود علی اکبری

مشاوران صنعت نرم افزار

اعوان

Java Cup association

فرایند اجرای یک نمونه آزمون

```

public class TestDB {
    private static Database db ;
    private static List<String> storage ;
    @BeforeClass
    public static void startup(){
        db = new Database();
        storage = new ArrayList<String>();
        db.setStorage(storage);
    }
    @AfterClass
    public static void shutdown(){
        db = null;
        storage = null;
    }
    @Before
    public void setup(){
        db.open();
    }
    @After
    public void teardown(){
        db.close();
    }
}

```

یک تست کیس برای این :

```

@Test
public void testNormal(){
    String name = "Ali Alavi";
    db.insert(name);
    assertTrue(storage.contains(name));
    db.delete(name);
    assertFalse(storage.contains(name));
}

```

یک رکورد را وارد کردیم و بعدش چک میکنیم که در Storage ذخیره شده باشد و بعد از Delete کردن آن ، چک میکنیم که حتما False برگرداند چون دیگر نباید باشد در Storage.

یک تست کیس دیگر :

در واقع در اینجا قبلش چیزی وارد نشده بوده در دیتابیس . چون گفته که سائز استوریج 1 است !

البته این فرض نیامده و لذا این تست کیس زیاد خوب نیست !

```
g> storage ;
@Test
public void testNullValue(){
    db.insert(null);
    assertTrue(storage.contains(null));
    assertEquals(1,storage.size());
}
```

روند اجرا :

BeforeClass -> Before -> After -> Before -> After -> -> Before -> After -> AfterClass

کوییز :

دوره کیفیت نرم افزار

موضوع درس:

Unit Testing

(آزمون واحد)

مصدق علی اکبری

مشاوران صنعت نرم افزاری

اعوان

Java Cup association

کوییز

● اجرای تست زیر چه نتیجه‌ای را در خروجی چاپ می‌کند؟

```
public class TestFlow {
    private static int counter=0;
    @AfterClass public static void shutdown(){
        System.out.println(counter);
    }
    public TestFlow(){counter++;}
    @BeforeClass public static void startup(){counter++;}
    @Before public void setup(){counter++;}
    @After public void teardown(){counter++;}
    @Test public void testNormal(){counter++;}
    @Test public void testNullValue(){counter++;}
}
```

خروجی بعد از اجرای تست های testNormal و testNullValue :

نتیجه ای چاپ نمیشود و تست ها pass میشوند ؟

مزایای آزمون واحد :

- بهبود کیفیت برنامه ها - به دلیل تست شدن برنامه ها
- کاهش bug ها - و در نتیجه وقت کمتری به خاطر دیباگ کردن به هدر می رود
- بهبود ساختار و طراحی برنامه - در حین تست کردن متوجه اشکالات business code می شویم و طراحی آنرا تغییر می دهیم .
- افزایش اطمینان نسبت به واحد های کوچک (سطوح پایین کد)
- مستندات گویا و قابل اجرا
 - نحوه استفاده از business code را مشخص میکند
 - رفتار های مختلف business code را توصیف میکند
 - برتری این مستند نسبت به Javadoc ها این است که :
- قطعا مستند صحیحی هست
- سازگار باقی میماند با توجه به تغییرات در طی برنامه

زمان تولید آزمون واحد :

- قبل یا بلافاصله بعد از نوشتن واحد
 - عواقب به تاخیر انداختن نوشتن Unit Test :
 - کاهش تمرکز روی برنامه ای که نوشتیم و باید برایش تست مینوشتیم
 - کاهش بهبود کیفیت کد
 - به وجود آمدن خسارت ناخواسته (Collateral Damage)
 - یک بخش را اصلاح میکنیم اما باعث اشکال در بخش دیگر می شویم . (می آییم ابروشو درست کنیم میزنیم چشمش رو هم کور میکنیم 😊)
 - برخی تصورات غلط :
 - وقت نداریم لذا تست نمینویسیم !
 - تست نوشتن وظیفه من نیست !
- اما
- زمانی که صرف نوشتن تست میشود ، هدر نمی رود و به کمک ما می آید در موقع دیباگ کردنها .

کیفیت آزمون های واحد :

- خودکار بودن آزمون واحد :
- تمام test case ها باید 100 درصدشان پاس شوند .
 - اگر یک تست کیس ، fail شد ، باید فرآیند گسترش کد متوقف شود تا آن اشکال رفع شود .
- قواعد تولید آزمون واحد :
- نباید آزمون های بدیهی بنویسیم مثلا برای getter و setter ها
 - ورودی های مختلف را باید تست کنیم :
 - ورودی های معمولی

- ورودی های مرزی مثلا 0
- ورودی های خاص مثلا null و منفی و آرایه خالی و ...
- برای بخش های حساس تر بیزینس کد ، باید کیفیت آزمون را بالا ببریم (test coverage)

اگر بعد از تعداد مناسبی تست ، باز هم اشکال پیدا شد ، یعنی test case ها کامل نبودند زیرا اگر بودند این اشکالات باید توسط همان تست ها پیدا میشدند .

حالا فرآیند رفع اشکال :

- تست کیسی بنویسیم که این اشکال در آن fail شود
- business code مربوطه اصلاح شود
- آزمون واحد مجدد اجرا شود

ویژگی آزمون های خوب :

برنامه های تست مثل برنامه های اصلی مهم هستند Test code is real code

- خودکار
- کامل : همه سناریو هایی که منجر به خطای احتمالی میشود را باید تست کند و pass شود
- قابل تکرار
- مستقل : کد های تست نباید به چیزی وابسته باشند تا قابل تکرار بودنشان سلب شود و همچنین باید مستقل باشند چون داریم unit را تست میکنیم .
- حرفه ای باشند

برنامه نویسی مبتنی بر تست (TDD) :

نام های دیگر این رویکرد :

- Test Driven Development
- Test First Development

در این رویکرد ، تست ها قبل از نوشتن کد اصلی (business code) نوشته میشوند.
در ابتدا 100 درصد تست ها fail میشوند چون هنوز کدی ننوشتیم تا تست روی آن انجام شود .

مصدق علی اکبری

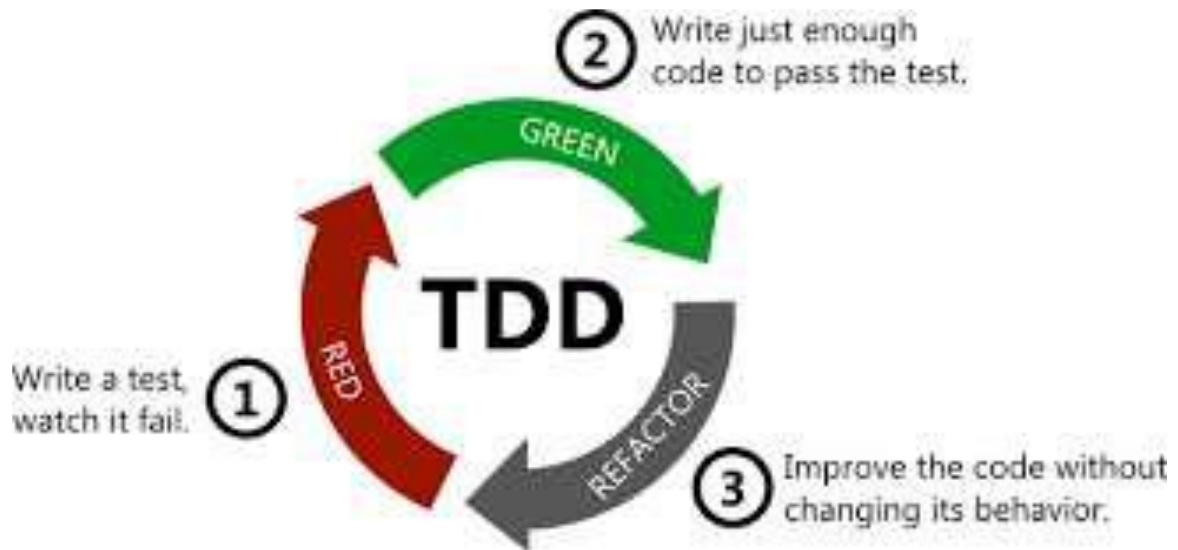
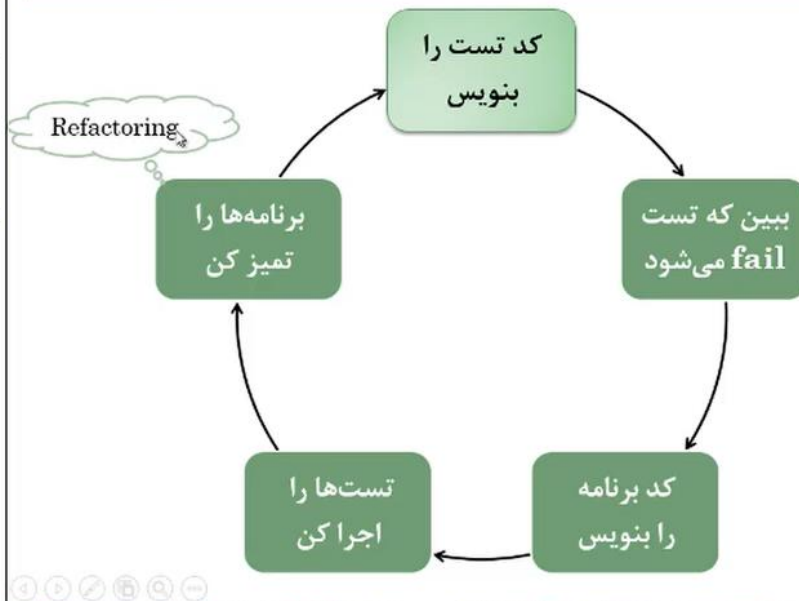

مشاوران صنعت نرم افزاری
اعوان

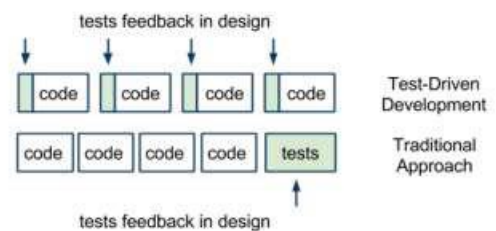

Java Cup
association

برنامه نویسی مبتنی بر تست (TDD)

فرق TDD با تست سنتی :

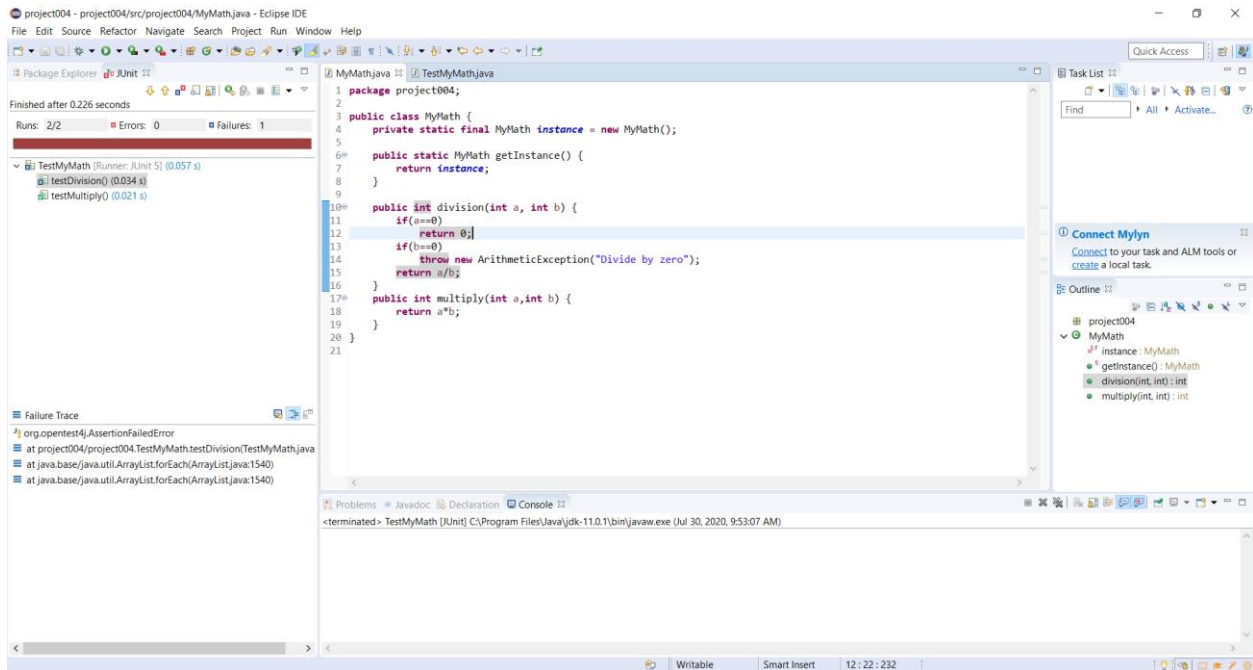

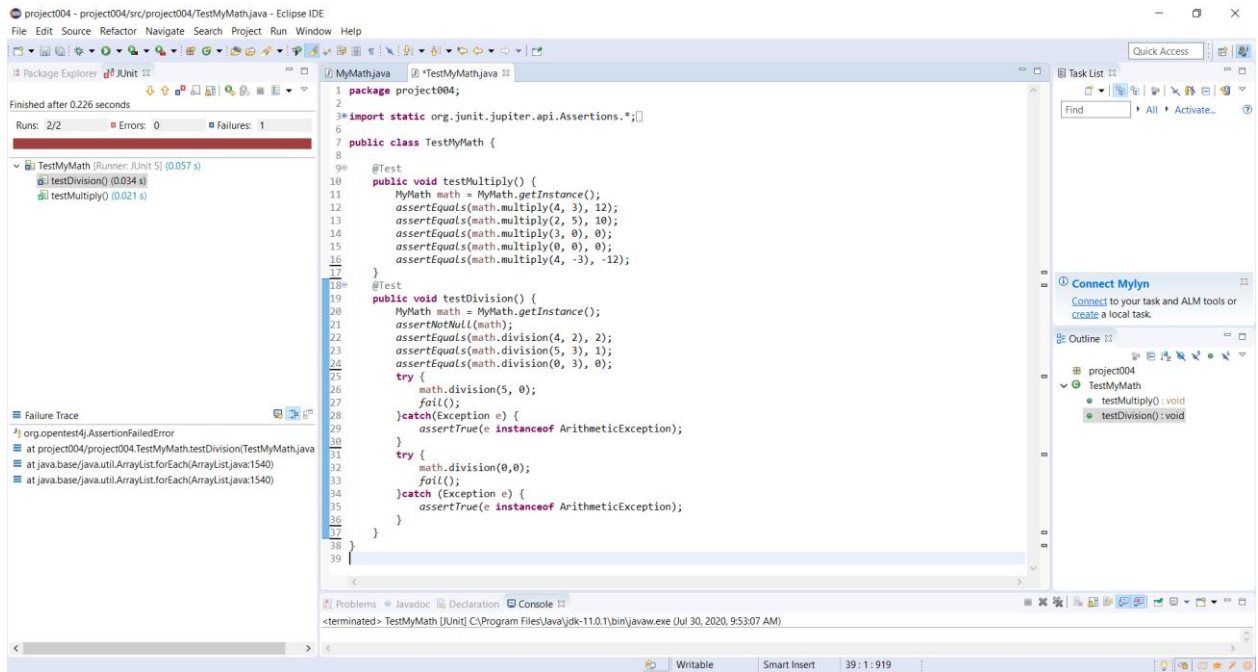
بررسی چند مثال :

برای اضافه کردن library Junit به پروژه در Eclipse :

Java project -> Properties -> Java Build Path -> Libraries -> Add Library -> Junit 5

خالا در همین کد بالا شرطی را اضافه کردیم برای `if(a==0) return 0;` که خب غلطه چون حتی `0/0` را هم `0` برمیگرداند! پس تست ما fail میشود. به این میگویند Collateral damage! و به خاطر تست های خوبمون اشکال رو پیدا کردیم.

یک مثال دیگر :

```
package package5;

import static org.junit.Assert.*;
import org.junit.*;

class Business{
    public void throwException() {
        throw new RuntimeException("I throw an exception");
    }
    public double multiply(double a,double b) {
        return a*b;
    }
}

public class TestFeatures {
    private Business business;

    @Before
    public void setup() {
        business = new Business();
    }

    @Test(expected=RuntimeException.class)
    public void testException() {
        business.throwException();
    }

    @Ignore
    @Test
    public void incompleteTest() {
        assertEquals(1, 2);
    }

    @Test
    public void testMultiply() {
        double multiple = business.multiply(1.5, 2);
        assertEquals(multiple, 3, 0.0001);
    }
}
```

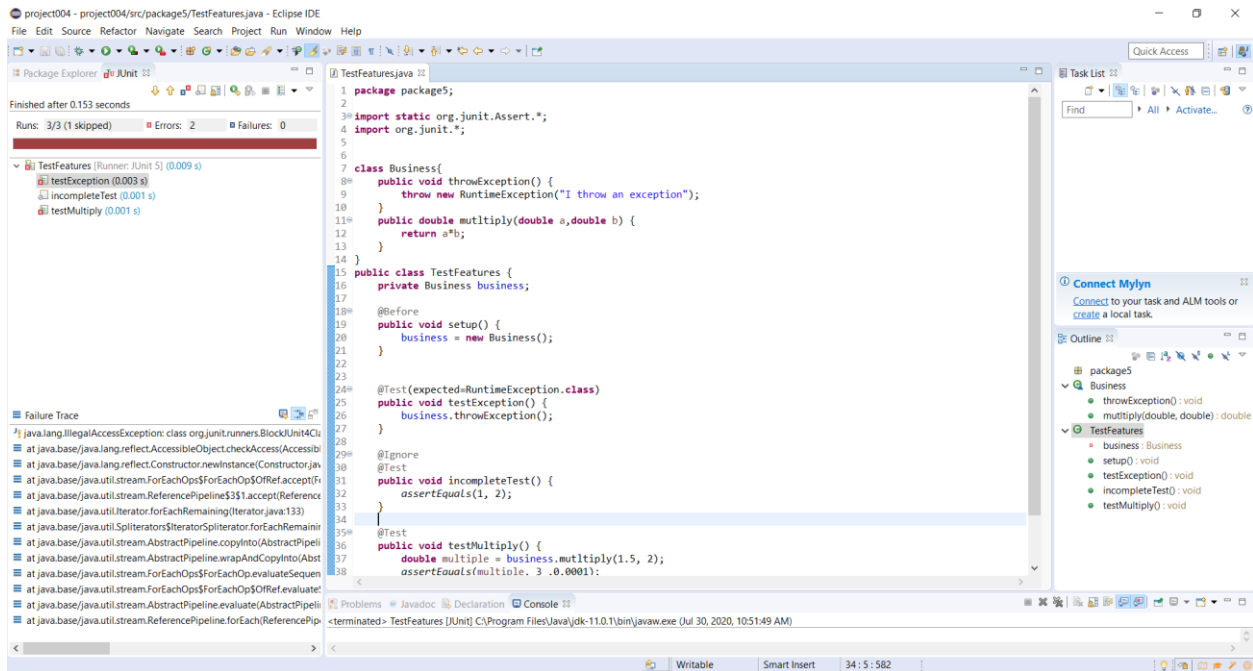
توجه : همانطور که بالا دیدیم ، میتوانیم برای `@Test` ، پارامتر هم در داخل پرانتز در نظر بگیریم . تا بگوییم که انتظار داریم در این تست ، این اتفاق بیفتد .

توجه : برای تست هایی که هنوز کامل نشده اند ، از `@Ignore` استفاده میکنیم .

توجه : داده های اعشاری به صورت تقریبی ذخیره میشوند لذا حاصل `assertEquals` برای ضرب 2 تا مقدار 1.5 و 2 نمیشود دقیقا 3 . پس برای اعداد حقیقی `double` باید یک بازه خطا هم پاس میدهیم .

توجه : import static یعنی تمام متد های static آن کتابخانه import شوند

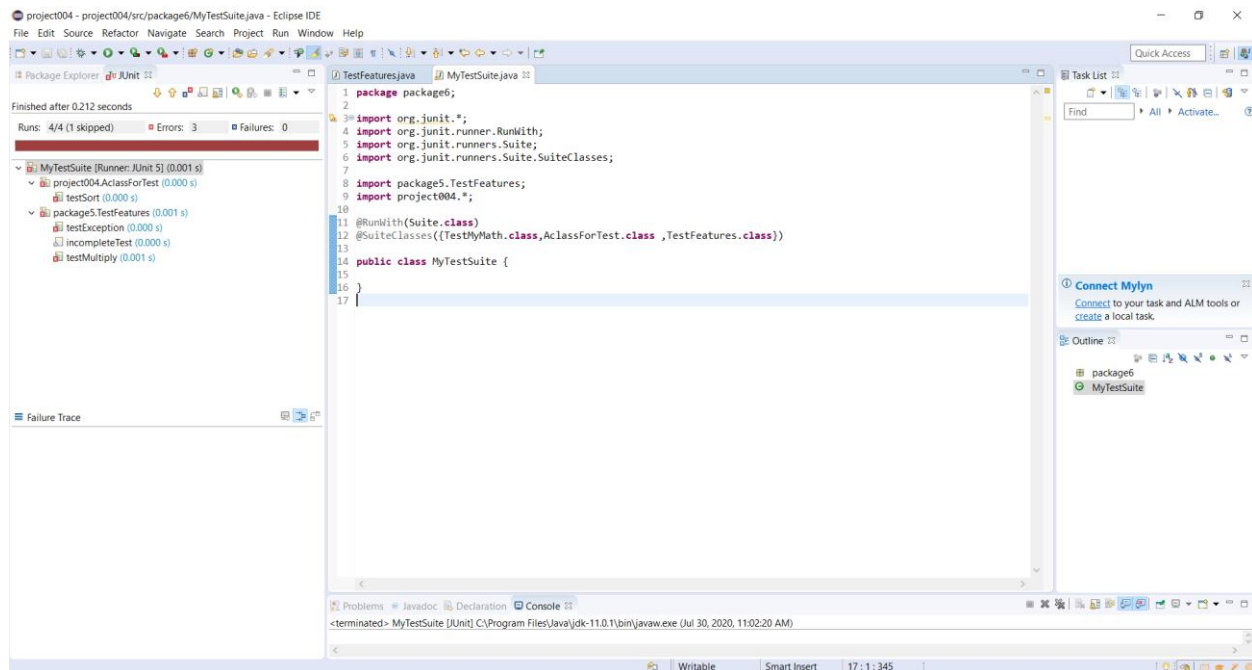
توجه : نمیدانم چرا و مشکلیش چی بود که با اصلاحات هم مشکل حل نشد و fail ماند .

یک مثال دیگر از ساختن testSuite ها در JUnit :

testSuite مجموعه ای از تست ها هست که قرار است اجرا شوند . با کمک این تست سویت میتوانیم تست کیس ها را دسته بندی کنیم .

مثلا :

برای این کار باید از `@RunWith` استفاده کنیم تا از امکانات `suite` برای این فایل استفاده شود .
و همچنین برای معرفی کلاس ها از `@SuiteClasses` استفاده میکنیم .
توجه : خود Junit جزوی از زبان جاوا نیست چون همانطور که دیدید ، از `org` ، `import` میکنیم نه از `java` .

جمع بندی :

- ارتباط Maven و Junit مطالعه شود
- چارچوب Mock مطالعه شود — بخش هایی از unit را که وابستگی دارد به صورت بدلی در نظر میگیرد تا تست انجام شود .
- ابزار های محاسبه test coverage
- ابزار های گزارش دهی درباره وضعیت تست ها مثلا Jenkins
- عدم انجام آزمون واحد یک وام فنی است که باید بعدا آنرا پس دهیم به علاوه سود و هزینه اش ! (technical debt)
- آزمون واحد یک "باید" است
- کد بدون تست ، کد بدی هست
- میتوانیم یک نرم افزار مبتنی بر وب را درمقابل شبیه سازی حجم شدید درخواست های کاربر آزمایش کنیم.
- کیفیت نرم افزار
 - تضمین کیفیت : فرآیند تولید نرم افزار
 - کنترل کیفیت : یکپاز مراحل پایانی تولید که برخی جنبه ها را می سنجد
- معمولا در پروژه ها ، مجموعه تست ها در یک سرور اجرا میشوند :
 - به صورت زمانبندی شده و خودکار
 - بعد از هر commit

- test coverage :

- این ابزار نشان میدهد که چه نسبتی از متن برنامه تحت تست قرار گرفته است
- میزان exception هایی که مدنظر قرار گرفته است را محاسبه میکند
- هر چه پوشش تست بیشتر باشد ، گزارش اشکالات کمتر خواهدبود و اگر برنامه ای اشکالات گزارش شده اش زیاد باشد باید بازنویسی شود

- ویژگی حرفه ای بودن تست :

- تولید کد تست ، جدی گرفته شود
- آزمون واحد تمام ویژگی های یک طراحی خوب را داشته باشد

- encapsulation

- coupling پایین

- cohesion بالا

- Mock objects (اشیا بدلی)

- بخش هایی که آن واحد مورد آزمون به آن وابسته است ، نباید در آزمون موثر باشد . در واقع هدف از آزمون واحد ، فقط تست کردن یک واحد است نه واحد های وابسته به آن .
- راهکار برای حذف وابستگی ها استفاده از Mock است .
- ابزار های این کار : Mockito و